

بررسی فرضیه‌های ظهور مجدد گشت ارشاد

شهربانو امانی در گفت‌وگویی اختصاصی با «اعتماد» از ارتباط گشت ارشاد با مشکلات اقتصادی می‌گوید

مهدی بیک اوغلی

در روزهایی که اظهارنظرهای متفاوت و در برخی موارد متضاد در خصوص بحث حجاب در کشور شکل گرفته، برخی تحلیلگران دمیدن در آتش برخوردهای سلبی با زنان را ریشه در مشکلاتی میدانند که دولت در حوزه اقتصادی با آنها دست به گریبان است. فرضیه‌ای در برخی رسانه‌ها، شبکه‌های اجتماعی و میان برخی تحلیلگران شکل گرفته که مبتنی بر آن اعلام میشود، برخی افراد و جریان‌ها با هدف به حاشیه کشاندن مشکلات اقتصادی در آتش برخوردهای سلبی با گروه‌های مرجع اجتماعی می‌دمند تا اصل مشکلات را از تیررس توجه عمومی دور نگه دارند. فرضیه‌ای که برخی با آن موافقند و گروهی دیگر نیز آن را رد می‌کنند. اما برای آگاهی از مطالبات زنان، چرایی افزایش برخوردهای سلبی در مقولات فرهنگی و... با شهربانو امانی، نماینده مجلس ششم و یکی از فعالان حوزه زنان گفت‌وگو کردیم تا پاسخی برای برخی ابهامات شکل بگیرد. امانی با بازخوانی دیدگاه‌های امام(ره) در حوزه مسائل زنان به این نکته اشاره می‌کند که به‌طور کلی روش‌های سلبی منجر به کسب نتیجه مناسب نخواهد شد و اغلب به ضد اهداف اولیه بدل می‌شود.

فرضیه‌ای اخیراً در فضای عمومی کشور مطرح شده که مبتنی بر آن اعلام می‌شود، افزایش روند برخورد با زنان و دختران در خصوص حجاب در واقع در راستای پوشاندن مشکلاتی است که دولت بعد از آزادسازی قیمت‌ها با آن مواجه شده است. چقدر این فرضیه را قبول دارید؟

فارغ از اینکه به این بحث بپردازیم که من چه می‌اندیشم یا کارشناسان چطور فکر می‌کنند، این گزاره درست یا غلط در سطح شبکه‌های اجتماعی و فضای مجازی و حتی در محاوره مردم کوچه و بازار

دست به دست می‌شود. مردم در فضای عمومی کشور به این نکته اشاره می‌کنند که برخی جریان‌ها در دولت موضوع گشته‌های ارشاد را بولد کرده‌اند تا توجه مردم، رسانه‌ها و تحلیلگران به جای سوءمدیریت‌هایی که در حوزه اقتصاد رخ داده به موضوع گشته ارشاد جلب شود. وقتی اکثریت مردم چنین تصویری دارند، معلوم می‌شود که مدیران و سیاستگذاران در جایی اشتباه کرده‌اند که چنین فرضیاتی شکل گرفته است.

تبعات این رفتارهای سلبی در فضای عمومی جامعه چیست؟

فضای عمومی جامعه را از آرامش و ثبات دور می‌کند و باعث افزایش التهابات می‌شود. همین امروز شما ببینید، دشمنان این کشور چقدر از این برخوردها سود می‌برند. اساساً برخی جریان‌ها در کشور وجود دارند که رفتارهایشان قرابت عجیبی با مطالبات دشمنان بیرونی کشور دارد. در موضوع برجام نیز شما این قرابت در خواسته‌های تندروهای ایرانی و گروه‌های افراطی خارج از کشور را می‌بینید. از ابتدای انقلاب هر زمانی که فضای عمومی کشور به سمت آرامش و نوع خاصی از ثبات حرکت می‌کرد، برخی افراد و جریان‌ها تندرو، اقداماتی را صورت می‌دادند که فضای عمومی جامعه به هم بخورد. نسل‌های قدیمی‌تر به خاطر دارند امام (ره) اشاره می‌کردند برخی به دنبال این هستند که زنان را از عرصه اجتماعی حذف کنند و آنها را به کنج خانه‌ها بفرستند.

واکنش امام(ره) به این اظهارات و خواسته‌ها چه بود؟

ایشان ضمن اینکه همواره به مباحث اصلی دین، معتقد و پایبند بودند، اما همواره از روش‌هایی برای ترویج گزاره‌های دینی استفاده می‌کردند که باعث تشویق مردم به حضور در صحنه شود. در واقع امام همواره نگران این بودند که مردم از دین رویگردان شوند و نسبت به این اصل، اهتمام جدی داشتند. تأکید امام روی اجرایی شدن عدل و انصاف در همه اقشار جامعه بودند. عباراتی مانند اینکه: «زنان اگر بیشتر از مردان پیش‌تر نباشند از مردان عقب‌تر هم نیستند.» یا «زنان باید در تمام مقدرات جامعه دخالت بکنند و حضور فعال داشته باشند.» نشان‌دهنده دیدگاه پیشرفته امام(ره) نسبت به مطالبات زنان است. نگاه ایشان را این‌گونه فرض می‌گیرم که امام همواره به مسوولان تأکید داشتند تا مشکلات جامعه را به گونه‌ای حل‌وفصل و فضای جامعه را به گونه‌ای فراهم کنند که زنان حضور فعال در جامعه داشته باشند نه اینکه به زنان به عنوان جنس دوم نگاه شود یا با برخوردهای خشن زنان را به زور سوار گشته‌های ارشاد کنند.

موضوع گشته ارشاد و افزایش برخوردهای خشن و تند با زنان، باعث شده حتی برخی علمای دینی مانند آیت‌الله جوادی‌آملی و آیت‌الله ایازی به بحث ورود و اعلام کنند که رفتارهای تند و خشن برخلاف

آموزه‌های دینی است. این رفتارهای تند در سال‌های پس از انقلاب از کجا نشأت گرفته است؟

متأسفانه در تاریخ معاصر ایران، همواره با مسائل زنان سیاسی برخورد شده است. این در حالی است که مسائل فرهنگی، اخلاقی و اجتماعی هرگز به صورت دستوری حل نمی‌شود. شك نکنید اگر بسیاری از مشکلات در حوزه اقتصادی، رفتاری، سیاسی و اجتماعی حل‌وفصل شده بود، بسیاری از مشکلات امروز اساساً پا نمی‌گرفتند. ریشه بسیاری از رفتارها در جامعه ما فقر و مشکلات معیشتی است. بسیاری از آسیب‌های اجتماعی بر اثر فقر بروز می‌کنند. مگر پیامبر بارها تأکید کرده‌اند از دري که فقر وارد شود، ایمان از در دیگر خارج می‌شود. با این داشته‌های دینی، آیا حل مسائل اقتصادی باید اولویت باشد یا موضوع حجاب زنان؟ اینکه عالمی دینی به بحث حجاب و برخوردهای تند ورود کرده‌اند، برآمده از شناختی است که نسبت به واقعیت‌های دینی دارند. در این میان ممکن است، برخی دیگر از علما دیدگاه‌های دیگری داشته باشند، باید میان این دو پاره خط، حد وسط و متعادلی را برگزید. این رویکرد هم باید به گونه‌ای اجرا نشود که باعث گریزان شدن مردم شود.

برخی چهره‌های اصولگرا این روزها اشاره می‌کنند در صورتی که برخوردهای تند با مساله حجاب صورت نگیرد، رفتارهای نامتعارفی در حوزه پوشش زنان شکل می‌گیرد، برخی مسوولان اجرایی حتی عبارات نامناسب و شرم‌آوری در این زمینه مطرح می‌کنند. نظر شما در این باره چیست؟

باید از این آقایان پرسید مگر در سال‌های قبل از انقلاب که حجاب اجباری وجود نداشت، زنان ایرانی رفتارهای نامتعارفی داشتند و عفت عمومی را رعایت نمی‌کردند. اساساً مگر همین بانوان در انقلاب مشارکت نکردند و حجاب را به عنوان پوشش برتر در سال‌های پس از انقلاب انتخاب نکردند؟ این اظهارات نشان می‌دهد این آقایان شناختی از جامعه ایرانی و متانت زنان ایرانی ندارند. مگر يك سال پیش در همین ایام دختر آقای ریسی در صدا و سیما و روبه‌روی ده‌ها میلیون ایرانی اشاره نکردند که پدرم اهل رفتارهای سلبی نیستند و تلاشی برای دیوارکشی میان زن و مرد نخواهند کرد؟ مگر دختران ایشان به نقل از پدرشان اعلام نکردند، زنان در کابینه حضور جدی خواهند داشت و نباید برای حضور زنان در کابینه عدد مشخصی تعیین کرد. اما با گذشت کمتر از يك سال به نظر می‌رسد نگاه سیاسی باز هم غلبه کرده و برخوردهای سلبی با زنان بیشتر شده است. متولیان امر هر جا که دچار مشکل می‌شوند، بحث گشت ارشاد و حجاب زنان را علم می‌کنند تا سایر مشکلات تحت‌الشعاع قرار بگیرد.

اساسا فکر نميکنيد، محل تحليل در خصوص حجاب دانشگاهها،
كرسيهاي آزاداندوشي و ميتينگهاي سياسي است؟
متاسفانه طيفهاي تندرو، اساسا اعتقادي به گفتوگو ندارند. همين
اواخر، در جريان سخنراني خانم الهه كولايي در نشست كميته زنان
خانه احزاب، برخي طيفهاي تندرو اخلاص كردند. وقتي در يك همایش
ويژه زنان با موضوع مطالبات زنان اجازه بحث داده نميشود، طبيعي
است كه ابعاد گوناگون موضوع تشریح نميشود و فقط يك حزب خاص امکان
طرح دیدگاههايش را پيدا ميکند.

اين رويکرد در سالهاي گذشته هم تجربه شده. اما چرا از
تجربيات قبلي درس گرفته نميشود؟

بله در زمان احمدي نژاد هم اين مسير طي شد. ابتدا در جريان
انتخابات اعلام شد كه مگر مشكلات کشور ما چند تار موي زنان است.
بعد اما تندترين برخوردها با زنان در آن دولت ساماندهي شد. در
حوزههاي اقتصادي نيز اين تجربيات تکرار شده است اما درسي از آن
گرفته نميشود. قبل از اينكه دولت اقدام به حذف ارز ناگهاني کند،
كارشناسان نسبت به اين شيوه هشدار دادند، اما توجهي به آن نشد و
گفتند تنها 8 درصد در 4 قلم کالا رخ ميدهد، اما در عمل مردم دیدند
كه قيمت اغلب اقلام چند ده برابر افزايش پيدا كرد و هنوز هم
قيمتها بالا ميروند. روز و روزگاري، مرحوم طالقاني اشاره ميکردند
كه بدانيد اگر در جامعهاي به جاي برخورد با فساد و اختلاس و
ويژه خوارتي به چند تار موي زنان توجه ميشود و به برخورد با فساد و
عدالت و... توجهي نميشود، بدانيد كه اشكالي در كار است. اولويت
دولت بايد حل مسائل اقتصادي باشد نه برخوردهاي تند با زنان.

جالب اينجاست كه اصولگرايان پيش از اين در دولتهاي آقاي
هاشمي رفسنجاني و دولت اصلاحات در برابر هر نوع برنامه اصلاحي
مقاومت ميکردند.

بله همين اواخر آقاي باهنر به صراحت اعلام کردند كه ما اجازه
اجراي تعديل اقتصادي را در دولت سازندگي نداديم. روندي كه بعدا
در دولت اصلاحات نيز تکرار شد و در برابر هر برنامه اصلاحي در اين
زمينه مقاومت كرديم. حتما خاطرتان هست كه مجلس اصولگراي هفتم
بلافاصله پس از تشكيل، ايده تثبيت قيمتهايي را اجرايي کردند،
قانوني كه سنگ بناي بسياري از مشكلات اقتصادي امروز است. بسياري
از تحليلگران دولت سيزدهم را دولت دوم احمدي نژاد ميدانند. آقاي
ريسي اعلام ميکنند كه ادامه گرانيها در سال بعد خواهد بود و در
خصوص موضوعات مرتبط با بازنشستگان و كارگران هم دولت رفتارهاي
سليبي فراواني داشته است. اما وقتي انتقادات از روشهاي اقتصادي
دولت بيشتري شد و دولت احساس كرد كه اشتباه کرده است به گزارههاي

احتیاج داشت تا توجه‌ها را به خود جلب کند. افزایش برخورد با زنان در قالب گشتهای ارشاد برای به حاشیه بردن این اشتباهات است. اگر این‌گونه نیست، دولت باید با صراحت اعلام کند که این‌گونه نیست و اهداف دیگری دارد.

□□□□□□ 1401 □□□□ 8 □□□□□□ □□□□□□ :□□□□